

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sapientissima Dei Mvndvm Regentis Gvbernatio; Ex qua
pendent, quæ vulgò in Casv, Fortvna, Fato, Esse Pvtantvr**

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1645

Cap. VII. Quinam, & quanto fructu, considerârint , Casus omnes, non à
Fortuna, sed à Deo mortalibus inuehi?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52314)

aduersa lætis identidem temperantur; mutantque vices nunc amara, nunc dulcia: vt dicere possimus: *secundùm multitudinem dolorum meorum, in corde meo, consolationes tuæ letificauerunt animam meam.* Conqueri non possemus, si per sola aspera duceremur: nunc aspera planis mitigantur. Ita bonus est deus, qui, ob nullos casus aterbos, iniustus esse est existimandus.

Psal. 93.
19.

CAPVT. VII.

Quinam, & quanto fructu, considerauerint, Casus omnes, non à Fortuna, sed à Deo mortalibus inueni?

2. roma

§. I.

Cùm Deus in omni Casu adsit, nullum iuste indignationi locum esse.

Queniam ergo neque à *Fato*, neque à *Casu*, neq; à *Fortuna*, sed à Deo regitur Mundus; Deus autem neq; necessitatem hominibus, ad agendum iniicit; neque temerè aut fortuitò quidquam finit fieri; sed, summo consilio omnia dirigit, quæ illi, qui cæci sunt, cæcæ Deæ ascribunt, aut, *Casu* contingere arbitrantur: su-

pe-

Iob. 2. 10.

S. Augu-
stin lib.
4. de Ci-
uit. cap.
33.

Amos. 3.

perest, vt diuinam prouidentiam, bonita-
tem, æquitatem inter omnes *Fortuna casus*,
agnoscamus & veneremur, dicamúsque,

cum Iob: *Si bona suscepimus de manu Dei, ma-
la quare non suscipiamus?* Vtraque enim ab

illo. De bonis ait S. Augustinus: *Deus ater-
nae felicitatis author & dator, quia solus est ve-
rus Deus, ipse dat terrena & bonis & malis.*
Neq; hoc temerè & quasi fortuitu, quia Deus
est, non Fortuna: sed pro rerum ordine ac
*tempore, occulto nobis, notissimo sibi: cui ta-
men ordini temporum non subditus seruit: sed*
*eum ipse, tanquam Dominus regit, moderatórq;
disponit.* De malis poenæ aut naturæ ait A-

mos: *Non est malum, in ciuitate, quod non fe-
cit Dominus.* Cum itaq; tam mala ista, quam
bona sint à Domino, meritò dicimus, in om-
ni Casu aduerso: *Si bona suscepimus de manu
Dei, mala quare non suscipiamus?* Dominus
est, potest punire seruos; Pater est, potest
filios castigare; Mundi Gubernator est, po-
test bona malis, & mala bonis temperare.

§. II.

*Tulipa, ad solem se pendentis, cum homine lati-
duntaxat captantis comparatio.*

*Tulipam Dalmatæ ac Turcæ pileum vo-
cant, seu amiculum capitis, quod gestare*

fo-

solent. Ab hac forma flori inditum est no-
men, qui apertus inuersusque pilei illius ef-
figiem refert. Hic flos visu iucundus, atq;
insigni colorum pulchritudine admirandus
summo cauli insidet sursum spectans, sex
foliulis sæpe constans; interdum septem aut
octo; in fundo, calathi, aut cyathi modo,
se se pandit, è quo sena, aut totidem, quot
sunt folia, stamina erumpunt; modò lutea,
modò pallida, modò nigricantia; pedi-
culis etiam, quæ stamina sustinent, mi-
rum in modum colorem variantibus. Hunc
talem florem alij æstimant si colore au-
rum; alij, si purpuram imitetur; alij, si
interspersis, per certa interualla, maculis,
velut gemmis varietur; mihi, præ omnibus,
in eo, obseruatione dignum videtur, quòd
cognitione carens, tamen adeò accuratè ob-
seruet tempestatem. Nam, ad radios sola-
res, se pandit, lucemque toto sinu admittit:
ast, vbi radios vel nubes, vel pluuiæ occu-
pant, illico clauditur, & se contrahens lan-
guescit, quasi principis fideris absentia tri-
staretur. Flori similes, sunt mortales. Quip-
pe homo, *quasi flos egreditur* nascens; cres-
cens autem, *tanquam flos agri, sic effloreat;* Iob. 14. 2.
Pl. 10. 15.
& *sicut fanum dies eius morientis.* Estque
K mag-

Psal. 48.
19.

magna mortaliū varietas. Alij auro nitent, alij purpura eminent. Sed in hoc tulipa maximè æquiparantur; quòd, cum dies purus est, & sol serenus lucet; cum omnia læta & fausta; cum quidquid optant, impetrant; tum totos sinus pandunt, tum Deum salutant & laudant, iuxta illud: *confitebitur tibi, cum benefeceris ei.* Et quis hoc non faceret, cum etiam bestix beneficijs cicurentur? & canis eum sequatur, à quo panem accepit? Quod si verò *Fortuna* vultum auertat, si cælum nubibus obscuretur, si pluuia, si nimbi cadant *Casuum* aduersorum; tum animum contrahunt, tū languescunt mente, tum manu cessant, & cum cælo ipso tristantur. Neq; hoc satis est, sæpe etiam tonant contra Tonantem; quod fecisse Pharaonem legimus, & complures. Alij non indignantur verbis, non erumpunt in execrationes & Diras; animo tamen, & vultu, *Fortuna* sæuiente, sunt truculenti, ac, se sauciatos esse, profitentur.

§. III.

*Davidis flagella voluntaria suscipientis
promptitudo.*

Psal. 29. 8.
Psal. 37.

Talis Tulipa, quæ sole, eiusque radijs subductis, se se contraxit, fuit David, qui ait:

ait: *Auertisti faciem tuam à me, & factus sum conturbatus.* Sed alibi se correxit dicens: *in flagella paratus sum.* Neque nominat flagella, sed quæcunque Deo visa fuerint, ad illa se animo paratum & vltroneam hostiã offert. Decebat enim, vt, à quo acceperat sceptrum, eius non repudiaret flagrum. *Elegisse quidem lego,* ait S. Augustini magister, *S. David flagelli genus, quod æquanimiter sustineret.* Sed elegit, quia de tribus ei conditionibus eligendæ vnius necessitas mandabatur. Ubi autem non mandatur, ad omnia paratus est Dei seruulus, seu corporalem agritudinem subeat, seu fugam à facie inimici, siue obitum filiorum, quos non timet præmittere, quia potest recipere imperterritus. Nam & sciens, quod, si hic fuerit punitus supplicio temporali, lenare in futurum perpetuæ possit pœnam ærumnæ. Rogat ergo, vt recipiatur petitio sua, & castigetur ipse, vt recipiatur. Castigat enim Dominus omnem filium, quem recipit. Si seruulum tuum videas peccata propria confitentem vltro offerre se pœna, inflecteris, ignoscis, & de Domini miseratione diffidis? Non contraxit se ergo Dauid, sed sin⁹ tunc omnes expandit, ad flagella Dei, & ad fortunæ ictus excipiendos, vt castigatus ærumna temporali, æternâ eua-deret calamitatem.

S. Ambr.
brof.
tract in
Psal. 37.

§. IV.

Patientia Iobi à Deo se percussum agnoscentis.

Iob etiam ab iracunda vxore, tanquam à Furiarum aliqua, vt se contraheret, & tanquam miserum tragicè ludentis Fortune mancipium, in cælum fureret, non passus est, se loco moueri, sed perstitit, vt columna: cùmque & illa persisteret in eo incitando, diceretque: *Adhuc tu permanes in simplicitate tua? benedic Deo, & morere:* respondit: *Quasi vna de stultis mulieribus locuta es. Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non suscipiamus? In omnibus his, non peccauit Iob labijs suis.* Quare? quia vidit, mala se sua de manu Dei suscepisse, à quo castigari, est amari. Vnde & alibi ait: *manus Domini tetigit me;* manus vtique bona, & benigna etiam in malis, si ea, tanquam à Deo, & non tanquam ab homine, aut diabolo, illata patienter suscipiantur. Considera mihi S. Iob, ait idem supra laudatus Pater, qui *perfusus erat vlceribus, & concutiebatur omnibus membris, & plenus erat totius corporis sui doloribus, glebas terre vulnerum suorum sanis & humore resoluens, quemadmodum cum se in hoc corpore positus reclinare non posset, requie-*

Iob. 2. 9:

Iob. 19.
21.

S. Ambr.
in tract.
de secun-
da inter-
pellat.
Dauid.
c. 4.

em mortis inuenerit: ideòq; conscius sui dixit: Mors requies viro. Is igitur in plaga non motus est, nec nutauit sermonis sui labrico, qui in omnibus illis, non peccauit labijs suis, sicut scriptura testatur: sed magis plaga suæ reperit firmamentum, per quam, confirmatus in Christo est. Ergo & Iob, & David, quia hinc flagellati sunt, firmamentū habuerunt in plaga sua, quia flagellat pater filium, quem recipit. Qui autem hinc non flagellantur, ibi non suscipiuntur ut filij. Ideòq; in laboribus hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur, ut in perpetuo, cum diabolo flagellentur. Ideò obtinuit, eos superbia, cooperti sunt iniquitate & impietate sua.

§. V.

Aduersæ Fortune summam octo remedia recensentur.

Primum ergo ac palmariū aduersæ Fortune remedium (de quo etiam supra dixi) est, si consideres, esse illam à Deo, esse ab amante, esse à patre. At quidquid à patre est, gratum; quidquid ab amante, amabile; quidquid à Deo, optimum est, etsi malum putetur. Alterum remedium est, quia, ex aduersa Fortune, indicium habetur paternæ curæ, filium castigantis. Malis,

S. Ambr.
in tract.
de 2. in-
terpellat.
Iob. c. 4.
Luc. 12. 5.

plerumque, quia non est illis timor, non est flagellum à Domino. Iustus autem dicit, Quoniam flagellatus sum, tota die; & optat flagellari, ut recipiatur à Domino, & vult timere Deum, quia timor Domini initium sapientia est. Quis non timeat eum, qui, postquam occiderit, habet potestatem mittere in gehennam? Atque hoc tertium est, in aduersis casibus, solatium, æterna supplicia extinguere posse, præsentis vitæ calamitate. Quis in barathrum illud æternitatis, atque in immania damnatorum tormenta inspiciens, non dicat ad Deum: *Hic ure, hic seca, ut in æternum parcas?* Quartum remedium, quia, infortunijs, homines in officio continet Deus, qui prosperitate tumescunt. Nam qui in laboribus hominum non sunt, & cum hominibus non flagellantur, eos tenet superbia; & qui miserijs non sunt cooperti, cooperti sunt iniquitate, & impietate sua. Quintum remedium, quia quos Deus percutit, è malis bonos facit. Plurimæ res percutiendo fiunt meliores. Lana, dum verberatur, purgatur. Ferrum tunditur, in incude, & quamcunque vis, formam accipit. Moneta percutitur, & signatur, valorémque acquirit. Cæditur asinus, & currit. Castigatur ho-

mo,

Psal. 72.
5.

mo, & emendatur. Sextū remedium, quia bonorum virtutem ostendit, & exercet *Fortuna* tristes. Septimum, quia leue & momentaneum est, quidquid nobis accidit, si cum Martyrum, cum Christi, aut etiam, cum damnatorum doloribus comparetur. Octauum denique, quia per iratam *Fortunam*, via ad cælum, & præmium in cælo paratur. Hæc talia, qui in *Casibus* subitis atque funestis, apud se expendit, remedia habet omnis calamitatis; facileque potest, ad exemplum patientissimi illius Stephani (cui maleuolus, igne subiecto, quidquid de agro conuexerat, cum ipso horreo, combussit) magis dolere, ob peccatum affligentis, quàm ob afflictionem. Sed inspiciamus cursim singula remedia enumerata, ab hominibus pijs in praxin reducta.

S. Greg.
l. 4. dial.
c. 19.

§. VI.

Tobias cecitatem à Deo immissam agnoscit, atque ea notitia, tanquam clypeo, impatientie authores remouet.

Ad primum remedium quod attinet, nõ agnouit tantùm David, & ante illum Iob, nulla, in hac vita, sine Dei nutu hominibus mala accidere, atque ideo ea accepta esse oportere; sed alij quoq; eadem vti sunt ra-

tiocinatione. In diuinis litteris, magnis
Tob. 1. 2. laudibus ornatur Tobias, nam *cum esset captus, in diebus Salmanasar regis Assyriorum, in captiuitate tamen positus, viam veritatis non deseruit, ita vt omnia, qua habere poterat, quotidie concaptiuis fratribus, qui erant ex eius genere, impertiret.* Adduntur miræ laudes aliæ, de eius, in ipsa iuuentute, gravitate morum, de fidei constantia, de exercitijs pietatis; de filij sanctissima educatione, de consolatione captiuis impensa, quibus *monita salutis dabat, de pecunia mutuò aut etiam in eleemosynas largissimè data.* Si quidem Tobias *quotidie pergebat, per omnem cognationem suam, & consolabatur eos, diuidebatq; unicuique, prout poterat, de facultatibus suis: esurientes alebat, nudisq; vestimenta præbebat, & mortuis, atque occisis sepulturam sollicitus exhibebat.* Hæc viri virtus, hæc merita fuere. Quæ merces est secuta? Quòd corpora interfectorum sepeliisset, rex Sennacherib *instit eum occidi, & tulit omnem substantiam eius.* Opes illi ablatae sunt: vitam fuga & *nudus latens* seruauit. Ad quid seruauit? vt reuersus, & conuiuio relicto, ad mortuos sepeliendos accurrens in nouam incideret calamitatem. Contigit enim, vt
 qua-

Tob. 2.
 10.

quadam die fatigatus à sepultura, veniens in domum suam, iactasset se iuxta parietem, & obdormisset, & ex nido hirundinum dormienti illi calida stercora incidere super oculos eius, fieretq; cæcus. Hanc autem tentationem ideò permisit Dominus euenire illi, ut posteris daretur exemplū patientiæ eius, sicut & sancti Iob. Nam cum ab infantia sua semper Deum timuerit, & mandata eius custodierit, non est contristatus contra Deum, quòd plaga cecitatis eueniret ei, sed immobilis in Dei timore permansit, agens gratias Deo, omnibus diebus vitæ suæ. Nam sicut beato Iob insultabant reges, ita isti parentes & cognati eius irridebant vitam eius, dicentes: Ubi est spes tua, pro qua elemosynas faciebas? Tobias verò increpabat eos, dicens: Nolite ita loqui: quoniam filij sanctorum sumus, & vitam illam expectamus, quam Deus daturus est his, qui fidem suam nunquam mutant ab eo. Non fuit Tobias inftar Tuliæ radios lucis excipientis, imbrem excludentis; æquè à Deo sciuit venire sibi cæcitatē, ac visum, atque idcirco non perdidit patientiam, non mutauit fidem; neque spem deposuit latioris vitæ, in cælo consequendæ. Qui se confidit, Deum, in cælo, visurum, libenter est cæcus in terris. Ad-

Senec.
lib. 1.
epist.
74.

uersus hos casus muniendi sumus, ait Seneca. Nullus enim, contra fortunam, inexpugnabilis murus est. Intus instruamur. Si illa pars tuta est, pulsari homo potest, capi non potest. Quod sit hoc instrumentum, scire desideras? Nihil indignetur, sibi accidere, sciâtq; illa ipsa, quibus ladi videtur, ad conseruationem vniuersi pertinere, & ex his esse, quæ cursum mundi officiûmq; consummant. Placeat homini, quidquid Deo placuit: ob hoc seipsum suaque miretur, quòd non potest vinci, quòd mala ipsa sub se tenet, quòd ratione, qua valentius nihil est, casum dolorémq; & iniuriam subigit. Amara rationem: huius te amor, contra durissima armabit. Ratio igitur potissima est, cogitare, casum tibi à sapientissima Dei bonitate missum esse; qui, per talia, Mundum iustissime moderatur.

§. VII.

Alaricus Gottorum Dux, & Semei, non sine diuina voluntate: ille Romanis, iste Davidi aduersus.

Sozom.
hist. Ec-
cles. lib.
9. c. 6. &
Socrat.
lib. 7 c. 10

Neque enim permittit tantùm hæc, sed etiam immittit Deus, cuius testis est vel Alaricus Gottorum Dux, qui, Stilicone interemto, quia petitâ ab Honorio Imperatore pacem, non impetrauit, statuit, in festo exerci-

exercitu Romam obsidere. Ibi milite copioso ad Tiberim collocato, ne in vrbe necessaria inferrentur, adeò indefinenter obsidionem protraxit, vt fame primùm, postea etiam peste populus, in vrbe, vehementer laceraretur. Quod cum fieret, Monachus quidam Italus, Probus nomine, Romam contendit, atque Alaricum etiam atque etiam adhortatus est, ne tantorum malorum author esse vellet, sed vrbi parceret, extrema iam passæ. Respondit Monacho Alaricus, se sanguine non delectari, & sanè sibi lubidinem non esse, tot mala Romanis inferendi; *sed vrgerise à quodam continuè, qui sibi præcipiat, vt Romam vastet, quod & tandem fecit.* Præceptum illud diuinum fuisse, non dubitant authores: & adstipulantur diuinæ quoq; litteræ, è quibus, alio loco, docebimus, à Domino exercituum bella prouenire. Quod si ergo, Alarico teste, Deus nonnullis præcipit, vt alios persequantur, quid succensimus obedientibus Deo præcipienti? Fugienti David Semei maledixerat. Abisai igitur regē defensurus & maledico caput amputaturus erat, quem David his verbis inhi-
bit: Quid mihi & vobis est, filij Saruie? Dimittite eum, vt maledicat: Dominus enim præ-
cepit

2. Reg.
16. 10.

cepit ei, ut malediceret David: & quis est, qui audeat dicere: quare sic fecerit? Nimirum non examinanda est causa, si constat de auctore Deo, qui pro omni causa nobis esse debet; cum sit suprema rerum causa. Hac ergo Numinis voluntate, ô quisquis aduersa pateris,

Horat. 2.
car. 0. 2.

*Aquam memento, rebus in omnibus,
Seruare mentem.*

§. VIII.

S. Lupus Episcopus Attilum, ut flagellum Dei reuerens, dum patienter acceptat, euertat; noua arte superandi hostes.

Psal. 37.
Ex Petr.
in Catal.
lib. 6. c. 1.
& alijs
Baron.
An. 451.

Hoc remedio ad patientiam instructus & in flagella paratus fuit, eaque ipsa tanta animi præparatione flagellum à se suisque auertit S. Lupus Episcopus Trecentis. Attilæ Hunnorum Principi, eò cum exercitu venienti, sanctissimus Antistes habitu Pontificali indutus, cum tota Cleri multitudine, obuiam processit, & data, acceptaque salute, Attilam interrogauit, Quisnam esset, qui tot regibus deuictis, tot populis prostratis, tot euersis urbibus, tot nationibus superatis, cuncta in sua poneret potestate? Cui Attila: Ego, inquit, sum rex Hunnorum Attila: **FLAGELLVM DEI.** Ad quæ Lupus: Et

Et quis est mortalium, qui Dei flagello resistet?
Veni, igitur, Dei mei flagellum; illòq; utere, ut
Deus, concedit. Ad quæ verba Barbarus,
diuina utiq; voluntate, emollitus Trecen-
sem urbem illæsam pertransiuit, quam pri-
ùs constituerat funditus delere. Enimuerò
aiunt, cælesti virtute, tam totum exercitum,
quàm ipsum, velut cæcitate astrictum, ne-
mine vllò conspecto, à porta vna, vsque ad
alteram portam, per totam ciuitatem tran-
sijisse. Quod etiam quondam, Elifæo orante,
Syris euenit. Nimirum tanta est Numinis
potentia, vt nemo possit resistere eius vo-
luntati. Prudentiæ igitur est, & obedi-
tissimæ subiectionis, de manu Dei, accipe-
re, quod scias, ipsum velle. Neque citius
eius ira placatur, quàm si te poenæ vltro
offeras. Quemadmodum & parentes liben-
ter culpam filijs condonant, quos vident
delicta non excusare, sed ad ferulam, in-
genue ac sponte sua, se sistere paratos. Ita
*rectius atq; integer corrigit praua fortuna, &
dura atq; aspera ferendi scientia mollit; immo*
mollit ipsum Deum punientem, qui, poenæ
loco, sæpe accipit patiendi voluntatem. Cur
Deum non molliret, cum ipfos legamus ho-
mines pepercisse ijs, quos videbant à Deo
satis

4. Reg.
6. 18.

Senec.
lib. 1.
epist. 98.

fatis castigatos, ne vulnus nouum adderent factæ cicatrici?

§. IX.

Mauritij Comitiss miserias miserijs addere nolentis misericordia.

Albertus
Cranz.
lib. 9.
Metrop.
cap. 40.

Sic egit Mauritius Comes Cloëmburgicus à Bremensi ciuitate, multis contumelijs, incensus: enimuerò, acceptis à magistratu litteris, quæ hostilia illi denunciarent; ad arma prouocatus. Hic vias publicas diu infederat, vt omnem vrbi commeatum intercluderet. Ventū est ad prælium. Pugna commissa. Bremenses magna clade afflicti atque fugati sunt. Secutus est fugientes victor exercitus. Ad confinia ciuitatis vbi accessit, contra omnem belli morem, vidit portas ciuitatis apertas, neq; ab vlllo milite custoditas. Misit speculatum, qui tantæ negligentiae causam indagarent. Illi, cum tripudio, retulerunt, penes Mauritium esse, si vellet, tota vrbe potiri; ciuium, desperata salute, domi se quemq; tenere; quò ad deò immaniter pestis, vrbe tota, grassaretur. Ad narrationem hanc Mauritius altum ingemuit dicens: *Quia Rex supernus illam oppugnat urbem, nolo, vt accedat afflictis a Deo afflictio nostra. Multa mihi incunda, in hac vrbe,*

vrbe, fuerunt: si modo credidemus, redibit aliquando tranquillitas & reconciliatio: retrahamus ab illis manus, quos castigat serius rerum arbiter Deus, ne & in nos serpat contagio. Ita reduxit exercitum vir, qui eius vrbs videtur dignus imperio, quod tam benigno fuit animo in afflictam. Post aliquot autem dies, pax, inter Mauritium & Bremenses sancita est. Agnouit itaque Mauritius, non à Fortuna, sed à summo rerum Governatore, pestem vrbi immissam, atq; eapropter nolebat infestare humana manu, quos videbat diuina correctione verberatos. Adeò prodest, non tantum patientibus mala; sed etiam spectantibus, agnoscere malorum, quæ hominibus incidunt, Deum authorem; quo imperante, & velut signum dante, vel in arma mittuntur, vel ab armis discedunt. Optarem hanc cogitationem ijs, quorum animus vindictæ sitientissimus nullis potest miserijs, nullis inimici infortunijs satiari. Rident, quoties vident illum flere; &, tristitia illius, gaudent; si ardet aduersarij domus, pro aqua, oleum affundunt; si amisit pallium, rapiunt illi etiam indusium; si casu pedem fregit, caput illi diffractum esse vellent; denique si è vita est sublatus, omnibus

nibus verborum contumelijs mortuum in-
fectantur. Quàm isti longè tutiùs, cum Mau-
ritio, vererentur, ne aduersarij malum,
quod, diuino iudicio non contenti, multi-
plicat, serpat, immo resiliat in multipli-
cantes,

Ouid. 5.
de Tri-
stib. eleg.
9.

Exigat & dignas ultrix Rhamnusia pœnas?

§: X.

*Deus homines Casibus inuoluit, ut orandi pre-
beat occasionem; nec statim liberat, ut
orationem efficiat ardentior.*

1. Reg. 2.
7.

Prodest autem etiam ad hoc, scire Deum
esse, qui malis habenas laxet, aut ea, in ho-
mines excitet, ut nôrint placare eum, à quo
illa irritato nôrunt provenire. Cum enim
ille sit, qui pauperem facit, & ditat; humiliat,
& subleuat, ad cuius opem potiùs recurre-

Psal. 3. 2.

rent? Hac notitia instructus David ait: *Do-
mine, quid multiplicati sunt, qui tribulant me?
multi insurgunt aduersum me?* Neque tamen
tam hoc miratur, quàm quod illico sequi-
tur: *Multi dicunt animæ meæ: Non est salus
ipsi, in Deo eius.* Quasi Deus tantùm humi-
liet, & non subleuet? Enimverò ea est Nu-
minis bonitas, ut clementer puniat, & ini-
stè parcat. Nam quem Deus plectit iratus,
peccantem; audit placatus supplicantem.

Audit

Audit autem, vt parcat. De tribulatione in-
uocauì Dominum, ait, & exaudiuit me in la-
titudine Dominus. Non tanta nobis cura est, in-
quit S. Chrysoſtomus, nihil graue pati, quan-
ta illi, qui nobis animam donauit, & tot, poſt
hoc, contulit bona. Ac rurfus alibi, *IESVM*
in tribulatione, ſine vlla intermiſſione, obſecra,
vt vel ſolum annuat, & omnia vnico momento
dilabentur. Quod ſi obſecraſti, nec tamen de-
pulſum eſt malum, id Deo familiare & vſita-
tum ſcias, vt non ſtatim acerbitates extinguat,
ſed cum hæ intumuerint, inde quidem repente
omnia in tranquillum mutet. Itaque in Caſum
noſ finit venire, vt oremus; verùm non ſem-
per ſtatim liberat, vt fortiùs oremus. Sed
ais, *An non prohibere poterat, ne tres pueri in*
tentationem laberentur? Verùm id minimè fa-
cere voluit, vt ingentem illis quaſtum concilia-
ret; & propterea in barbarorum manus cadere
paſſus eſt, & fornacem nimium accendi, & re-
giam iracundiam, fornace atrocìus, inflam-
mari, & eos manibus ac pedibus vinciri, & in
ignem præcipites dari. Cum autem omnes, qui
eos ſpectabant eorum ſalutem, pro deplorata
habuiſſent; tum præter ſpem & ſubitò ſe exeruit
preſtantiffimi artificis Dei, in edendis miracu-
lis, facultas. Siquidem ignis vincebatur: qui
L autem

Pſal. 117°
5.

S. Chry-
ſoſt. ho-
mil. 2. ad
pop.
Idem
epiſt. 1.

Idem
ibid.

autem, vincti erant, soluebantur; & fornax
 in temperiem, & in rorem mutabatur; aula re-
 gia magnificentior, & augustior reddebatur, &
 naturam illam edacissimam lapides & ferrum
 superantem, crinium natura vincebat; & san-
 ctorum illorum chorus modulatissimus, utrasque
 res conditas, ad mirificum hunc concentum in-
 uuitans, & hymnos, ad grati animi significatio-
 nem, ad Deum trans mittebant, quod videlicet
 vinculis constricti, quod in fornacem missi, quod
 patrijs sedibus exturbati, quod captiui adducti,
 quod libertate spoliati fuissent. nam hoc probi &
 grati animi est. Postquam autem hostium im-
 probitas, partibus omnibus absoluta fuit, & pu-
 gillum virtus expleta, & corona eorum contex-
 ta; nec iam ad gloriam, & nominis splendorem
 quidquam restabat; tunc mala depelluntur, &
 qui fornacem accenderat, & eos grani supplicio
 addixerat, idē sanctos illos pugiles miris laudibus
 effert, & miraculum à Deo editum predicat,
 & literas ingenti laude confertas quoquo genti-
 um mittit, ea, quæ acciderant, commemorans,
 idoneum testem & fide dignum diuinorum mi-
 raculorum se præbens. Hostis enim cum esset,
 apud hostes etiā ab omni suspicione remota erant,
 quæ ab eo scribebantur. Vidisti Dei sapientiam
 Hæc S. Pater.

§. XIV.

Trium puerorum Fortuna authorem Deum agnoscentium generosa patientia, & fructus.

Ex quo facto intelligimus, tres pueros, **Sapientia**
tanquam aurum in fornace probatos, liberari **3. 6.**
sanè potuisse, ne in fornacem proijcerentur; sed illis ipsis magis profuisse, vt eorum innocentiam, diuinæ potentiaë miraculo ignis illustraret. Quod sanè factum non fuisset, nisi credidissent, esse, qui & permittere talia soleret, & eripere, quos vellet, posset. **Dan. 3. 17.**
Ecce, aiunt, Deus noster, quem colimus, potest eripere nos de camino ignis ardentis, & de manibus tuis, ô rex, liberare. Quasi dicerent, eiusdem est, mortificare, & viuificare, **1. Reg. 20.**
deducere ad inferos, & reducere. Quod autem, non Casui, non Fortuna, non Fato suo **Dan. 3. 26.**
eam tam lugubrem scenam ascripserint, sed Deo, ad quem oratione sua confugerunt, audi Azariam, in medijs flammaram incendijs, orantem: *Benedictus es, Domine Deus patrum nostrorum, & laudabile, & gloriosum nomen tuum in secula: quia iustus es in omnibus, quæ fecisti nobis, & uniuersa opera tua vera, & via tua recta, & omnia iudicia tua vera. Quæ fecisti nobis,* ait. Deum ergo fecisse dicit: &

rectè, & iustè fecisse agnoscit; hinc non tantùm nullæ querelæ extiterunt; sed ad orationem ventum est; immo & ad laudes & ad gratiarum actionem. Qui enim cognitum habent, nihil sine Deo, contingere, omniâque, quæ à Deo veniunt, recta esse, Deum in rebus omnibus laudant. Hinc illud Psal. 118. est Dauidis: *Eructabunt labia mea hymnum: cum docueris me iustificationes tuas.* Quare, quisquis Casus aduersos, *Iustificationes Dei* esse credit, non solùm non fit impatiens, sed etiam orationibus, & hymnis gratias agendas arbitratur, atque inter ipsos fluctus, inter leones, inter ignes; in mari, in cæto, in lacu, in fornace accensa, cantat.

CAPUT VIII.

Casuum à Deo immissorum complures utilitates spirituales.

§. I.

Alia paterni amoris signa esse in filiis seculi alia in filiis Dei.

2. Reg.
16. 10.

2. R g. 16.
10.

*S*I, Domino maledicorum linguis, aut calumnijs impiorum vso, serui prohi vox est: *Quis est, qui audet at dicere, quare sic fecerit?* quantò magis filius excipiet læta mente, quod à patre a-

man-